

E

eagle scream Iso, lihavoitu otsikko.

early fringe Televisiolähetysten ajanjakso maanantaista perjantaihin klo 16-18.

ears Lehden etu- tai premiäärisivun vasemmassa ja oikeassa yläkulmassa nimiön molemmilla puolilla olevat laatikot, jotka usein sisältävät säätietoja tai mainoksia.

easter egg Materiaali tai salaviesti, jonka tekijä, esimerkiksi ohjelmoija tai taiteilija, on tahallaan piilottanut työhönsä. ”Pääsiäismunia” on erityisesti dvd-elokuvissa, tietokoneohjelmissa ja –peleissä.

easy listening Radioasema, jonka lähettämä musiikki on tyypillisesti lautopoppia, kevyttä klassista tai viihdemusiikkia.

EAV (*equivalent advertising value*) Mittaluku sille, kuinka paljon toimituksellinen, ei-maksettu julkisuus olisi maksanut ostettuna mainostilana.

e-copy Sähköisessä muodossa oleva dokumentti.

e-demokratia (*electronic*) Internetin hyödyntäminen julkisessa, kuten poliittisessa keskustelussa ja mielipiteiden ilmaisemisessa.

ediitti Leikkaamo

editointi 1) Journalistisen aineiston viimeistely muokkaamalla, lyhentämällä ja tiivistämällä julkaisukuntoon. Editoinnissa jutun eri elementit yhdistetään toisiinsa ja koostetaan yhdeksi kokonaisuudeksi. Samalla poistetaan journalistisesti tarpeettomat osat tai teknisesti heikkolaatuinen kuva- ja ääniaines. 2) Elävän kuvan ja äänen valitseminen, järjesteleminen ja sijoittaminen loogiseksi ja rytmilliseksi elokuvalliseksi jatkumoksi. Ryhmittelemällä osat tiettyyn järjestykseen synnytetään jatkuvuutta ohjelman sisällä ja ohjelmien välillä. 3) Erityisesti video-ohjelman elektroninen koostaminen irrallisista otoksista, tietokonegrafiikasta, jäljennetyistä materiaalista ja erikoistehosteista. Kirjoittavan toimittajan näkökulmasta editointi on journalistisen työn vaihe, johon kuuluu materiaalin hankintaa, tulkintaa, valintaa, järjestämistä ja painotusta sekä esittämistä yksittäisen jutun muodossa journalistisen kulttuurin ja välineen toimituspolitiikan määrittämien arvojen pohjalta. Toimitussihteerin näkökulmasta kyse on tiedotusvälineeseen tarjotun aineiston (juttujen) valinnasta, muokkaamisesta ja sijoittelusta painamista tai lähettämistä varten ottaen huomioon erilaiset *uutiskriteerit* ja välineen *toimituspoliittinen* linja.

editor Henkilö, jolla on työnjohdollinen ja journalistinen vastuu juttujen tai uutisten hankinnasta (*news editor*), sisältö- ja muotopuolesta (*copy editor*), lehden jostakin osastosta (*foreign editor*, *business editor*, *sports editor*) tai koko toimituksellisesta henkilöstöstä (*editor*, *editor-in-chief*, *managing editor*, *executive editor*).

editoriaali ks. pääkirjoitus

editorisointi Jutun, artikkelin tai käsikirjoituksen varustaminen henkilökohtaisella mielipiteellä.

edustamisen taakka Ne vaikeudet, joihin media törmää kertoessaan jostakin sosiaalisesta ryhmästä sen yksittäisen edustajan kautta. Toimittajat pyrkivät tällöin välttämään stereotyyppioita ja epätoivottuja assosiaatioita.

edutainment (*education+entertainment*) ks. koulutusviihde

efekti Kuvaan tai ääneen liittyvä kuvallinen tai äänellinen ehostus.

Termiä käytetään yleisimmin kuvaefekteistä, joita ovat esimerkiksi ristikuva, himmennys mustaan tai kirkas flash-efekti. Monimutkaisia tietokonepohjaisia digitaaliefektejä ovat trikit, kuvamanipulaatiot sekä valo- ja värieffektit. Ääniefektit voivat vahvistaa tai konkretisoida jotakin kuvassa näkyvää visuaalista yksityiskohtaa, esimerkiksi aseiden laukausta, räjähdystä tai tuulen huminaa.

EFP (*electronic field production*) Studion ulkopuolinen (tallentava tai lähetävä) tv-tuotanto.

egyptienne Otsikkokirjasinlaji, jossa on raskaat, lähes kirjaimen pystyviivojen levyiset pääteviivat.

ei-diegeettinen ääni Kuvan ulkopuolella sijaitsevan äänilähteen synnyttämä ääni elokuvassa, esimerkiksi selostus, tehosteääni tai tunnelmamusiiikki.

8-pagers ks. tijuana papers

ehdollinen vastaanotto Tiettyjen mediatuotteiden tekninen salaaminen ei-maksavilta asiakkailta, esimerkiksi digitaalisen television kanavatarjonnassa.

ei-diegeettinen musiikki ks. diegeettinen musiikki

e-kirja ks. elektroninen kirja

e-kirje ks. elektroninen kirje

ekohorror Elokuvan tai tv-sarjan lajityyppi, jonka juoni rakentuu päähenkilöiden eloonjäämistäistelun "vihamielistä" luontoa (säätä, eläimiä, luonnonmullistuksia jne.) vastaan.

eksklusiivi ks. yksinoikeus

eksploitaatio Yhteisnimitys elokuville, joiden aihepiiri on poikkeuksellinen ja huomiota herättävä ja tuotantokoodin sensuurirajoja hipova. Esimerkiksi huumeidenkäyttöä tai teinityttöjen ei-toivottua raskautta saatettiin esittää erilaisissa "opetuselokuvissa". Elokuvagenre pyrkii äärimmäisyyksiin tarkoitushakuisesti vedetyillä esitystavoilla shokeeraamaan ja kiihottamaan, eräällä tavalla "hyväksikäyttämään" yleisöään ja "mässäilemään" sen kustannuksella.

ekspositio Elokuvan henkilöiden, heidän taustojensa ja tarinan lähtötilanteen (usein säännöstelty) esittely katsojille.

ekstensiotila Julkisuusorientaatio, jossa organisaatio on (erittäin) kiinnostunut julkisuudesta, mutta media ei ole kiinnostunut organisaatiosta.

ekstra-fiktionaalinen kertoja Elokuvan henkilö tai ääni, joka toimii eräänlaisena välittäjänä fiktion ja ei-fiktion välillä, esimerkiksi Alfred Hitchcockin ilmestyminen omana itsenään esittelemään elokuvaansa.

ekstranet Rajatulle käyttäjäjoukolla tarkoitettu, kahden tai useamman organisaation välinen erillinen tiedonsiirtoverkko.

electronic church Radion, television ja internetin hyödyntäminen uskonnollisten sanomien välittämisessä ja yleisön aktivoimisessa pohtimaan hengellisiä asioita.

elektroninen julkaisu ks. verkkolehti

elektroninen kirja Kannettava, muistilehtiön kokoinen laite, johon on mahdollista ladata kirjan tekstiä sähköisessä muodossa internetistä tai sähköisestä kirjakaupasta. Kun teksti on luettu, sen voi pyyhkäistä pois ja korvata uudella. Sivut vaihtuvat sormen kosketuksella.

elektroninen kirjasto ks. virtuaalikirjasto

elektroninen kirje Postiin tiedonsiirtona ja postista tavallisena kirjeenä vastaanottajalle toimitettu kirje.

elektroninen sanomalehti ks. verkkolehti

elektroninen taitto Lehden sivujen (tekstin, otsikoiden, kuvien, ilmoitusten ym.) taittaminen atk-pohjaisen taitto-ohjelman avulla tietokoneen tai sen päätteen "ruudulla". Tietokoneen muistiin on tallennettu lehden tuleva teksti- ja kuva-aineisto sähköisessä muodossa.

elektroninen teos Digitaalisessa muodossa oleva tai siihen siirrettävissä oleva teos, joka levitetään langattomasti tai johtimien avulla ja jota käytetään tietokoneen tai muun laitteen avulla ilman fyysistä tallennetta.

elementtitekniikka Jutun kirjoittamisen tekniikka, jonka mukaan jutun tulee olla pilkottavissa taittovaiheessa (kappaleittain) poikki miltä kohdin tahansa ilman että jutun ymmärrettävyys tämän takia heikkenee. Elementtitekniikka edellyttää, etteivät jutun kappaleet ole sidoksissa toisiinsa eikä yhdessäkään kappaleessa edellytetä mitään sellaista, joka käy ilmi vasta myöhemmissä kappaleissa.

e-lippu Sähköinen matkalippu, joka on vain liikenneyhtiön omassa tietojärjestelmässä ja josta asiakas ei saa lainkaan tositetta.

ellipsi Tarinan hypähtäminen ajassa eteenpäin jättäen aukkoja jaksojen väliin.

elliptinen kerronta Elokuvan kerronnallinen esitystapa, jossa asioita kerrotaan jättämällä jotakin pois kuvasta. Päätapaukset sivutetaan tietoisesti tai otetaan etäisyyttä, esimerkiksi kertomalla varsinaisten tapahtumien sijasta niiden seurauksista.

ELM (*elaboration likelihood model*) ks. samaistumismalli

elokuva Mielekkäästi leikatun ja yhdistetyn filmi- tai videonauhan ja siihen liitettyjen äänitehosteiden esitettäessä muodostama esteettinen tai dokumentaarinen kokonaisuus. Elokuvan lajityyppejä ovat esimerkiksi lännenelokuva, nuorisuelokuva, musikaali, kauhuelokuva, sotaelokuva, rakkauselokuva, melodraama, tieteiselokuva, rikoselokuva, toimintaelokuva ja *film noir*.

elokuvakatsaus Elokuvan (so. elokuvateattereiden) välittämät uutiset 1900-luvun ensimmäisellä puoliskolla. Elokuvakatsausta voidaan pitää tv-uutisten edeltäjänä, jonka tv-uutisten yleistymisen myös lopetti.

elämystalous Mielikuvayhteiskuntaan kuuluvat tunteisiin tai asenteisiin perustuvat näkökohdat markkinoinnissa ja tuotannossa.

e-mail ks. sähköposti

embargo ks. sulkuaika

embedded-järjestelmä Yhdysvaltain puolustusministeriön tiedotusstrategian ja julkisuuden hallinnan periaatteet Irakin sodan valmisteluissa ja toteutuksessa vuonna 2003. Ideana oli liittää media ja asevoimat yhteen juurruttamalla valikoitu joukko toimittajia sotilasjoukkojen mukaan. Toimittajat saivat juttunsa, mutta heidän oli tingittävä journalistisesta vapaudestaan operaatioiden turvallisuuden ja isänmaallisuuden nimissä. Puolustusministeriö pyrki menettelyllä tarjoamaan juttuihin asevoimien näkökulmaa sen sijaan että toimittajat olisivat tarkastelleet taistelutapahtumia muista kilpailevista näkökulmista.

e-media Tietokoneista, verkkoyhteyksistä ja multimedialta rakentuva integroitu järjestelmä.

ENG (*electronic news gathering*) Kannettava kevytkamerajärjestelmä varsinkin päivittäisessä tv-uutistoiminnassa.

ennakkojuttu ks. juttu

ennakkokatselu Televisioyhtiöiden sääntöihin kirjattu haastateltavan oikeus tarkistaa oman osuutensa käyttö valmiissa ohjelmassa ennen sen lähettämistä. Ehtona tarkastukselle on, ettei se haittaa yhtiöiden uutistoimintoja.

ennakkotarkastus 1) Elokuvasensuuriin kuuluva toimenpide, jonka tarkoitus on estää ilmeisen laittoman materiaalin julkinen esittäminen ja arvioida elokuvan sallittavuutta eri ikäluokille. 2) Toimituksen haastateltavalle tai lähteelle antama mahdollisuus tutustua juttuun ennen sen julkaisemista. Journalismieettisten periaatteiden mukaisesti kysymys voi olla vain oman osuuden tarkastelusta ja siinä huomattujen asiavirheiden korjaamisesta. Jutun yleisilmeeseen tai käsittelytapaan lähde ei saa puuttua.

ennakointi Ajallinen siirtymä eteenpäin, elokuvatarinan tulevaisuudessa tapahtuviin, päähenkilön usein kuvittelemiin tai spekuloiimiin tilanteisiin tai asioihin.

ensipäivänjuttu Juttu aiheesta, josta kerrotaan ensimmäistä kertaa.

ensiyönoikeus Joukkoviestimen ja uutislähteen välinen epävirallinen sopimus tai käytäntö tiedon julkaisemisesta ennen kilpailevia tiedotusvälineitä. Tiedotusväline voi tämän sopimukseen luottaen pantata uutislähteen mahdollisesta toivomuksesta ko. tiedon julkaisemista.

enterprise copy Keskimäärin syvällisemmin aihettaan käsittelevä uutisjuttu.

entry Verkkopalvelun välisivu, jolta siirrytään automaattisesti palvelun pääsivulle.

EPG (*electronic programme guide*) Tekstiä, kuvaa ja ääntä sisältävä sähköinen ohjelmaopas, joka tarjoaa tietoa ohjelmista (niiden alkamis- ja päättymisajat, lyhyet kuvaukset, tekijätiedot).

epilogi Ohjelman tai jutun päättävä osa. Käsitettä käytetään esimerkiksi haastatteluohjelmissa, joissa toimittaja lopettaa ohjelman johonkin lopputiivistelmään tai -kommenttiin.

epilogi ks. sulkeuma

episodi 1) Elokuvaan, radioon tai tv-sarjaan kuuluva yksittäinen, usein draamallisia aineksia sisältävä osio, joka muodostaa suhteellisen yhtenäisen ja itsenäisesti ymmärrettävissä olevan teemallisen kokonaisuuden. 2) Elokuvan esittämä keskeinen tapahtuma, jonka seurauksia tarkastellaan ja joka sisältää jonkinasteista kehittymistä ja kausaalisuutta. Episodeja voidaan esittää *fokusoimattomana ketjuna*, jolloin ne ovat ilman jatkuvaa keskusta (esimerkiksi elokuvassa seurataan ensin yhtä henkilöä, sitten toista ja sitten kolmatta), *fokusoituna ketjuna*, jossa episodeilla on keskus, mutta sen myötä ei tapahdu mitään erityisempää kehitystä (esimerkiksi erilaisiin seikkailuihin joutuva tv-sarjan sankari) tai (klassisena) *narratiivina*, jolloin sekä episodien että ketjun tasolla on keskuksen ympärille rakentuvaa kehitystä (tarinan tapahtumat etenevät kohtalonomaisesti ja vastustamattomasti).

episodi-elokuva Lyhyt teemallinen kokonaisuus osana laajempaa elokuvaa.

epälehti Journalistiseksi tuotteeksi naamioitu erikoisaikakauslehti, joka sisältää pääasiassa julkaisijansa mainontaa ja tekstimainontaa.

epätavanomaiset tiedonhankintamenetelmät ks. journalistiset lähteet

epälineaarinen viestintämalli Viestintämalli, jossa merkitykset syntyvät vuorovaikutuksen kautta.

epäsepite Journalistisella haastattelutekniikalla toteutettu romaani, jossa ei saanut olla mitään keksittyä. Kirjailijalla on kuitenkin vapaus valita kerrottavat asiat sekä kerronnan rakenne ja tyyli.

equal time Yhtä pitkän lähetysajan myöntäminen television ja radion vaaliohjelmissa kilpaileville poliittisille puolueille ja hiiden edustajilleen.

erikoisefekti Todellista tapahtumaa muistuttava, erikseen toteutettu elokuvan tehokeino, kuten räjähdys tai tulipalo.

erikoisjulkaisu Julkaisu, joka on tarkoitettu tietylle ihmisryhmälle, jota yhdistää jokin erikoispiirre kuten esimerkiksi ammatti, yhdistys ja harrastus.

erikoistoimittaja ks. toimitus

eripainos 1) Painotuotteesta erikseen painettu osa, esimerkiksi yksittäinen yhteisteoksen artikkeli, joka muodostaa oman itsenäisen kokonaisuutensa. Eripainoksen valmistamisessa käytetään samaa ladellmaa kuin varsinaisessa kantajulkaisussa. 2) Yhteiseen teemaan tai sarjaan kuuluvien lehtijuttujen uudelleen julkaistava kokoelma.

errata Lista kirjassa sen painamisen jälkeen havaituista paino- ym. virheistä liitettynä erillisenä liuskana yleensä kirjan alkuun tai loppuun.

esinimiölehti Nimiölehteä edeltävä lehti, jolle on painettu vain kirjan nimi.

esirivi Otsikkoa edeltävä ja tukeva pikkuotsikko.

esitelmä Julkisesti pidetty yhtenäinen asiallinen esitys jostakin kysymyksestä tai jonkin asian selvittämiseksi.

esittelykuva ks. avauskuva

esitutkimus *Tutkivan journalismin* työprosessin vaihe, jonka tarkoituksena on alustavasti selvittää, onko tutkittava asia ylipäättään tutkimisen arvoinen ja onko siitä mahdollista kerätä tietoa varsinaisen tutkimuksen aikana.

esitysoikeus Oikeus teoksen, esimerkiksi televisio-ohjelman julkiseen esittämiseen. Esitysoikeuden voi myöntää toiselle osapuolelle tekijänoikeuden haltija, esimerkiksi tekijä tai häntä edustava tekijänoikeusjärjestö. Kirjallisen aineiston esitysoikeuden kohdalla puhutaan julkaisuoikeudesta.

eskapismi Joukkoviestinnän käyttöön liittyvä piirre, jonka mukaan erityisesti viihteen (henkilöhahmoin samaistumisen) avulla yleisön on mahdollista "paeta" ympäröivästä arkipäiväisestä, harmaasta todellisuudesta.

establish Musiikkia tai muita ääniä sisältävä ohjelman alkuosa esimerkiksi ennen keskusteluosuuksia.

establishing shot ks. avauskuva

establishment shot ks. avauskuva

este ks. viestintähäiriö

ethernet Paikallisverkkoratkaisu, jossa verkotetut koneet viestittävät rajattomasti verkon määrittämään "eetteriin". Vastaanottaja erottaa ja tunnistaa itselleen lähetetyt viestit niihin liitetyistä tunnisteista.

et-ilmoitus ks. ilmoitus

etninen media Joukkoviestimet, joiden tarjonta on suunnattu erityisen kansalaisuuden, rodun tai muun etnisen piirteen mukaan määräytyvälle yleisölle.

etnografinen tutkimus Tutkimus, jonka tavoitteena on tulkita ja ymmärtää kulttuureissa vallitsevia sosiaalisen elämän arvoja, tietoja ja asenteita sekä pohtia viestimien vaikutusta näiden muotoutumiseen.

etusijan laki Teoria, jonka mukaan ensimmäisenä julkisuuteen esitetyillä mielipiteillä, perusteluilla tai näkemyksillä on paremmat suostuttelumahdollisuudet kuin myöhemmin esitetyillä kilpailevilla mielipiteillä.

etuuma ks. ennakointi

etälevikki Sanomalehden päälevikkialueen ulkopuolinen levikki.

eurokoko Sanomalehden formaatti, jossa sivukoko (esim. 290 x 430 mm) on hieman tabloidia suurempi, mutta selvästi broadsheetia pienempi (ns. leveä tabloidi).

eurotabloidi ks. eurokoko

event movie Elokuva, joka on jo etukäteen muodostunut julkisuudessa tapahtumaksi.

event television Laajaa mielenkiintoa herättävien tapahtumien, kuten urheiluotteluiden, valtiollisten hautajaisten tai juhlakonserttien suora tv-lähetys.

eväste Koodinpätkä, jonka verkkopalvelin asettaa internet-käyttäjän koneen kovalevylle selaimen ja palvelimen välisen yhteydenpidon ohjaamiseksi ja esimerkiksi asiakkaan tunnistamiseksi. Eväste luo käyttäjäprofiilia tietyltä koneelta toimineelle käyttäjälle.

excelsior Toimituksellinen aineisto, jonka tarkoitus on täyttää tilaa ympäröiviltä ilmoituksilta.

exclusive ks. skuuppi

execution at dawn Slangitermi usean henkilön ryhmäkuvalle. Rinnakkain seisovat ihmiset aivan kuin "odottaisivat teloitusta auringon noustessa".

exit-poll ks. ovensuukysely

expose Journalistinen paljastus ja tätä koskeva skandaalijuttu, joka on syntynyt usein tutkivan journalismin seurauksena.

extended version ks. laajennettu versio

external publication ks. ulkoinen julkaisu

extra 1) Sanomalehden ylimääräinen erikoispainos jostakin tärkeästä ja kiireellisestä asiasta tai tapahtumasta, joka on tullut toimituksen tietoon varsinaisen painoksen valmistumisen jälkeen. 2) Avustava, elokuvan joukkokohtauksissa käytettävä näyttelijä, jolla ei ole omaa roolia tai repliikkejä.

extra media data Joukkoviestimien sisällöstä riippumattomat vertailutiedot. Median ulkopuolinen, tavallaan "ylimääräinen" tietoaaineisto, kuten erilaiset kirjalliset alkuperäislähteet. Extra media datan avulla on mahdollista saavuttaa ainakin jonkinasteinen "välittömämpi todellisuuteen tutustuminen" ja arvioida journalistista objektiivisuutta (mediassa kerrottujen asioiden todenmukaisuutta, syvällisyyttä, oleellisuutta jne.).

eyeballs Tietyllä verkkosivustolla säännöllisesti vierailevat internetin käyttäjät.

eye candy Epäolennaisilla koristuksilla varustettu verkkosivu tai –sivusto.

e-zine Yksinomaan internetissä kautta jaettava verkkojulkaisu, joka muistuttaa sisällöltään ja ulkoasultaan painettua lehteä.